

З А К О Н

О ЗАПОШЉАВАЊУ И ОСИГУРАЊУ ЗА СЛУЧАЈ НЕЗАПОСЛЕНОСТИ

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређују се послови запошљавања, мере активне политике запошљавања, права и обавезе лица која траже запослење, оснива се Национална служба за запошљавање, уређују услови и начин оснивања агенција за запошљавање, вођење евиденција, осигурање и доприноси за случај незапослености, поступак за остваривање права из осигурања, надзор и друга питања од значаја за запошљавање.

1. Послови запошљавања

Члан 2.

Послови запошљавања, у смислу овог закона, јесу:

- 1) обавештавање о могућностима и условима за запошљавање;
- 2) посредовање у запошљавању;
- 3) професионална оријентација и саветовање о избору занимања;
- 4) организовање додатног образовања и обуке, у складу са законом;
- 5) спровођење програма и мера активне политике запошљавања;
- 6) посредовање за запошљавање у иностранству;
- 7) издавање радне дозволе странцу и лицу без држављанства.

2. Лице које тражи запослење

Члан 3.

Лице које тражи запослење, у смислу овог закона, је незапослено лице (у даљем тексту: незапослени) и запослени који тражи промену запослења.

3. Незапослени

Члан 4.

Незапослени, у смислу овог закона, је лице од 15 до 65 година живота, способно и одмах спремно да ради, које није засновало радни однос или на други начин остварило право на рад, а које се води на евиденцији незапослених и активно тражи запослење.

Незапослени из става 1. овог члана активно тражи запослење,
ако:

- 1) се јавља Националној служби за запошљавање (у даљем тексту: Национална служба), у роковима прописаним овим законом, ради обавештавања о могућностима и условима запослења и посредовања у запошљавању;
- 2) не одбија понуђено одговарајуће запослење и одговарајуће додатно образовање и обуку, у складу са овим законом;
- 3) се јавља на пријављену потребу за слободним послом;
- 4) тражи запослење посредством Националне службе, односно агенције за запошљавање (у даљем тексту: агенција), или се непосредно обраћа послодавцу ради запослења.

На захтев Националне службе незапослени је дужан да достави доказе о активном тражењу запослења из става 2. тач. 3) и 4) овог члана.

Послодавац је дужан да незапосленом са којим је обавио разговор о запослењу, на основу пријављене потребе о запошљавању или на иницијативу незапосленог који активно тражи запослење, изда одговарајућу исправу којом ће потврдити дан, час и место обављеног разговора о запошљавању.

Члан 5.

Незапосленим, у смислу овог закона, не сматра се редован ученик, студент више школе и основних студија (у даљем тексту: студент), пензионисано лице и земљорадник који обавља земљорадничку делатност и обавезно је осигуран по основу катастарског прихода.

Незапосленим се не сматра и лице коме мирују права из радног односа, у складу са законом.

4. Послодавац

Члан 6.

Послодавац, у смислу овог закона, је домаће или страно правно и физичко лице које запошљава, пријављује потребу за запошљавањем и плаћа осигурање за случај незапослености (у даљем тексту: послодавац).

5. Носиоци запошљавања

Члан 7.

Послове запошљавања из члана 2. овог закона обавља Национална служба.

Послове запошљавања из члана 2. тач. 1) – 6) овог закона може да обавља и агенција.

6. Начело једнаке доступности, поступања и забране дискриминације у запошљавању

Члан 8.

У примени овог закона, других прописа и аката Националне службе и агенције, обезбеђује се лицу које тражи запослење једнака доступност пословима запошљавања и једнакост у поступку запошљавања, независно од расе, боје коже, националне припадности, етничког порекла, језика, вере, политичког или другог мишљења и опредељења, социјалне припадности или порекла, имовног стања, брачног или породичног стања, породичне одговорности, старости, чланства у синдикату, удружењу или политичкој организацији или од било које друге околности која може бити основ дискриминације, односно неједнаког поступања према појединцима међу којима постоје разлике које нису у функцији извршавања послова радног места.

Гарантује се једнака доступност пословима и једнакост у поступку запошљавања жена и мушкараца.

Посебна заштита одређених категорија лица (инвалиди, малолетна лица, старија лица) није у супротности са начелом из става 1. овог члана.

7. Начело непристрасности

Члан 9.

Национална служба и агенција обављају послове запошљавања непристрасно у односу на лице које тражи запослење и послодавца.

8. Начело бесплатности

Члан 10.

Национална служба послове запошљавања из члана 2. овог закона обавља бесплатно за лице које тражи запослење и послодавца, осим ако овим законом није друкчије одређено.

Агенција послове запошљавања из члана 2. тач. 1) – 6) овог закона обавља бесплатно за незапосленог.

9. Активна политика запошљавања

Члан 11.

Активном политиком запошљавања, у смислу овог закона, сматра се доношење и спровођење програма и мера усмерених ка унапређењу запослености, односно пуног, продуктивног и слободно изабраног запослења.

10. Права незапосленог

Члан 12.

Незапослени остварује право на:

- 1) обавештавање о могућностима и условима за запошљавање;
- 2) посредовање у запошљавању;
- 3) професионалну оријентацију и саветовање о избору занимања;
- 4) додатно образовање и обуку, у складу са законом;
- 5) мере активне политике запошљавања;
- 6) новчану накнаду за време незапослености, у складу са овим законом;
- 7) друга права утврђена овим законом и општим актом Националне службе.

11. Осигурање за случај незапослености

Члан 13.

Осигурање за случај незапослености (у даљем тексту: осигурање) остварује се као обавезно и добровољно осигурање.

II. ПОСЛОВИ ЗАПОШЉАВАЊА

1. Споразум између Националне службе и незапосленог

Члан 14.

Незапослени који дуже чека на запослење или незапослени који остварује право на новчану накнаду и Национална служба закључују споразум о условима, поступку и мерама за његово запошљавање (у даљем тексту: споразум).

Споразум се закључује у складу са овим законом и општим актом Националне службе.

Незапослени који дуже чека на запослење, у смислу овог закона, је лице које се води на евиденцији незапослених дуже од две године.

2. Обавештавање

Члан 15.

Лице које тражи запослење обавештава се о пријављеним слободним пословима, условима за заснивање радног односа, могућностима за професионалну оријентацију и саветовање о избору занимања, посредовање у запошљавању, додатно образовање и обуку и другим правима утврђеним овим законом.

Члан 16.

Национална служба је дужна да, на основу прикупљених података од послодавца о потребама за запошљавањем, обавештава лице које тражи запослење о могућностима и условима за запошљавање.

3. Обавеза објављивања потреба за запошљавањем

Члан 17.

Национална служба је дужна да, у року од 24 сата од добијања пријаве од послодавца, потребу за запошљавањем огласи на огласној табли и интернет адреси Националне службе, а ако послодавац захтева и у средствима јавног информисања доступним грађанима у Републици, у року од пет дана од дана достављања захтева.

Агенција може јавно да објави потребу за запошљавањем у средствима јавног информисања, на захтев послодавца.

Национална служба може да наплати трошкове објављивања из става 1. овог члана од послодавца ако послодавац захтева да се пријава потребе за запошљавањем објави у посебној форми и одређеном средству јавног информисања.

Агенција може да наплати трошкове објављивања из става 2. овог члана од послодавца.

4. Понуда избора лица од стране Националне службе

Члан 18.

Послодавац може да захтева да Национална служба непосредно понуди избор лица за заснивање радног односа.

Ако на евиденцији Националне службе постоји и незапослени и запослени који тражи промену запослења, а који подједнако испуњавају услове које је одредио послодавац за заснивање радног односа, Национална служба ће послодавцу понудити избор незапосленог.

5. Слобода послодавца у запошљавању

Члан 19.

Послодавац самостално одлучује о избору лица за заснивање радног односа између оних које понуди Национална служба или агенција и другог лица које се непосредно обратило послодавцу ради заснивања радног односа.

Послодавац има право да запосли лице без посредовања Националне службе или агенције.

6. Накнада штете због неоправданог одустајања од запошљавања

Члан 20.

Послодавац који преговара без намере да закључи уговор о раду или без оправданог разлога одустане од закључивања уговора о раду и својим понашањем код лица које тражи запослење изазове одређене материјалне трошкове, односно одустајање од запослења код другог послодавца, одговара за проузроковану штету.

Лице које преговара са послодавцем без намере да закључи уговор о раду или без оправданог разлога одустане од закључивања уговора о раду и својим понашањем проузрокује послодавцу штету, одговара за проузроковану штету.

7. Накнада штете због дискриминације у запошљавању

Члан 21.

Лице које сматра да је дискриминисано по основима из члана 8. овог закона, има право да у судском поступку захтева накнаду штете због дискриминације од послодавца који одустане од заснивања радног односа.

8. Посредовање у запошљавању

Члан 22.

Посредовањем у запошљавању, у смислу овог закона, сматрају се послови и мере којима се успоставља веза између лица које тражи запослење и послодавца, у циљу заснивања радног односа или закључења уговора о обављању привремених и повремених послова.

Послове посредовања у запошљавању Национална служба и агенција обављају на основу података из евиденције о незапосленом, запосленом који тражи промену запослења, слободним пословима, пријаве потребе за запошљавањем, као и у непосредној сарадњи са послодавцем, незапосленим и запосленим који тражи промену запослења.

Послове из става 1. овог члана Национална служба, односно агенција обавља у земљи и у иностранству.

9. Поступак посредовања

Члан 23.

У поступку посредовања Национална служба, односно агенција узима у обзир услове за рад на одговарајућем послу код послодавца, стручну спрему, занимање, знање и вештине и радне способности лица које тражи запослење.

Национална служба може, ако постоји сумња у здравствену способност, да упути незапосленог на испитивање здравствене способности.

Подаци о испитивању здравствене способности поверљиви су.

Ако у евиденцији нема лица које у потпуности испуњава потребне услове, Национална служба је дужна да у року од три дана од дана достављања пријаве о запошљавању обавести послодавца о мерама које предузима или може предузети ради задовољења потребе за запошљавањем.

Трошкове испитивања здравствене способности незапосленог из става 2. овог члана сноси Национална служба.

10. Упућивање незапосленог код послодавца

Члан 24.

Национална служба упућује незапосленог са евиденције послодавцу ради избора за заснивање радног односа.

Општим актом Националне службе одређују се критеријуми и други услови у вези са поступком упућивања лица које тражи запослење послодавцу.

Лице које је Национална служба упутила послодавцу дужно је да обавести Националну службу о разлозима нејављања истог дана када је требало да се јави послодавцу.

У случају постојања оправданог разлога из става 3. овог члана незапослени је дужан да се лично јави и обавести Националну службу одмах по престанку оправданог разлога.

Члан 25.

Национална служба на захтев незапосленог који остварује право на материјално обезбеђење у складу са законом, одобрава средства ради покривања трошкова слања пријаве за запослење, као и накнаду за јавни превоз ради разговора о запошљавању са послодавцем, у складу са општим актом Националне службе.

11. Посредовање у запошљавању у иностранству

Члан 26.

Посредовање у запошљавању у иностранству Национална служба, односно агенција обавља у сарадњи са организацијама за запошљавање одређених држава, у складу са потврђеним и објављеним конвенцијама Међународне организације рада и другим међународним уговорима.

У поступку посредовања у запошљавању у иностранству Национална служба, односно агенција дужна је да извештава лице које тражи запослење о условима рада и живота, правима и обавезама на раду, као и да пружа помоћ у остваривању права по основу рада за случај незапослености после повратка са рада у иностранству.

12. Накнада за посредовање

Члан 27.

Посредовање у запошљавању незапосленог агенција обавља уз накнаду од послодавца.

Посредовање у запошљавању запосленог који тражи промену запослења агенција може да обавља уз накнаду.

Трошкове посредовања Националне службе и агенције у запошљавању у иностранству сноси послодавац.

Услуге из области запошљавања које нису утврђене овим законом, Национална служба може да обавља уз накнаду, коју утврђује Влада Републике Србије (у даљем тексту: Влада).

13. Професионална оријентација и саветовање о избору занимања

Члан 28.

Професионалном оријентацијом, у смислу овог закона, сматра се професионално саветовање, информисање, селекција и класификација ради пружања помоћи незапосленом и другом заинтересованом лицу у избору занимања и запослења.

Саветовањем о избору занимања, у смислу овог закона, сматра се пружање помоћи деци, младима, незапосленима и запосленима, појединачно или групно, при избору или промени занимања, односно посла, у образовању, додатном образовању и обуци и професионалној рехабилитацији.

Члан 29.

Национална служба и агенција обављају послове професионалне оријентације и саветовања о избору занимања.

14. Саветовање послодавца и лица које тражи запослење о закону и другим актима

Члан 30.

Национална служба је дужна да послодавцу и лицу које тражи запослење са евиденције пружа савете и помоћ о:

- 1) законима, подзаконским прописима, колективним уговорима и другим актима на снази, правима, обавезама и одговорностима послодавца и запослених, као и њихових удружења, који се односе на запошљавање и осигурање за време незапослености;
- 2) начину попуњавања и достављања Националној служби образаца и докумената.

Национална служба је дужна да пружа савете и помоћ из става 1. овог члана у свакој организационој јединици без обзира на утврђени начин увођења у евиденцију, у складу са овим законом.

III. ДОНОШЕЊЕ И СПРОВОЂЕЊЕ ПРОГРАМА И МЕРА АКТИВНЕ ПОЛИТИКЕ ЗАПОШЉАВАЊА

Члан 31.

Влада, на предлог министарства надлежног за послове рада и запошљавања (у даљем тексту: Министарство), уз претходно прибављено мишљење Социјално–економског савета Републике Србије, доноси програм активне политике запошљавања за Републику (у даљем тексту: Програм).

Надлежни орган територијалне аутономије и локалне самоуправе може да донесе програм за територијалну аутономију и локалну самоуправу.

Програм из става 2. овог члана доноси се у зависности од потреба територијалне аутономије и локалне самоуправе и њеног развоја, броја и професионалне структуре незапослених, вишка запослених, обезбеђених средстава и других услова и могућности за његово остваривање.

Програм за територијалну аутономију и локалну самоуправу из ст. 2. и 3. овог члана мора да буде у складу са Програмом.

Програмима из ст. 1. и 2. овог члана уређују се приоритети, мере, средства и надлежност за њихово остваривање, а нарочито:

- 1) мере за подстицање новог запошљавања;
- 2) запошљавање одређених категорија незапослених (који траже прво запослење, дуже чекају на запослење или су старији од 50 година);
- 3) запошљавање избеглих и расељених лица;
- 4) запошљавање припадника етничких мањина код којих је израженија стопа незапослености;
- 5) запошљавање и професионална рехабилитација инвалида и лица са смањеном радном способношћу, у складу са законом;
- 6) запошљавање вишка запослених;
- 7) професионална покретљивост;
- 8) самозапошљавање;
- 9) запошљавање на јавним радовима;
- 10) друге мере за унапређење запослености.

У спровођењу програма из става 5. овог члана у случају израженије стопе незапослености жена обезбеђује се њихово одговарајуће учешће.

Министарство је дужно да најмање једном годишње информира Владу о остваривању Програма.

1. Спровођење програма

Члан 32.

Програме из члана 31. спроводи Национална служба.

Програме из члана 31. може да спроводи и агенција.

Влада, односно надлежни орган територијалне аутономије и локалне самоуправе за спровођење послова из става 2. овог члана расписује јавни позив за достављање понуде.

2. Финансирање програма

Члан 33.

Програми из члана 31. овог закона финансирају се из:

- 1) буџета Републике Србије;
- 2) средстава територијалне аутономије и локалне самоуправе;
- 3) средстава поклона, донација, легата, кредита, камата и других средстава, у складу са законом.

Програми и мере активне политике запошљавања могу да се финансирају и из доприноса и других средстава Националне службе, у складу са овим законом и општим актом Националне службе.

Послодавци, односно њихова удружења, могу да учествују у обезбеђивању дела средстава за спровођење програма из члана 31. овог закона, у складу са законом.

3. Подстицање новог запошљавања

Члан 34.

Послодавац који заснује радни однос са незапосленим који дуже чека на запослење суфицитарног занимања или за чијим занимањем не постоји или постоји мала потреба за запошљавањем на неодређено време са пуним радним временом, односно са лицем из чл. 31. ст. 5. тач. 2) – 6) овог закона може да оствари субвенцију доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, здравствено осигурање и осигурање за случај незапослености (у даљем тексту: обавезно социјално осигурање), које плаћа послодавац, у трајању до 24 месеца.

Субвенција из става 1. овог члана обезбеђује се преко Националне службе.

Послодавац који заснује радни однос са двоје незапослених из става 1. овог члана са половином пуног радног времена, може да оствари субвенцију из става 1. овог члана.

Послодавац који заснује радни однос са незапосленим из ст. 1. и 3. овог члана, старијим од 50 година, може да оствари субвенцију из става 1. овог члана, у трајању до 36 месеци.

Субвенција из ст. 1. и 4. овог члана остварује се у складу са овим законом и општим актом Националне службе.

Члан 35.

Подстицање новог запошљавања из члана 34. овог закона остварује се на основу уговора који закључују Национална служба и послодавац.

Уговором из става 1. овог члана нарочито се утврђују:

- 1) субвенција за обавезно социјално осигурање које плаћа послодавац из члана 34. овог закона;
- 2) време исплате субвенције.

Члан 36.

Ако лицу које је засновало радни однос у смислу члана 34. овог закона послодавац откаже уговор о раду без кривице запосленог пре истека троструко дужег времена од периода за који је исплаћена субвенција, дужан је да врати целокупан износ субвенције уз припадајућу законску камату, у року од 30 дана од дана отказа.

4. Додатно образовање и обука

Члан 37.

Додатним образовањем и обуком, у смислу овог закона, сматрају се активности којима се незапосленом и запосленом пружа могућност да према посебним програмима, стекне:

- 1) додатна знања и вештине за обављање послова у оквиру свог занимања;
- 2) стручно оспособљавање;
- 3) преквалификацију;
- 4) доквалификацију;
- 5) неопходна знања и вештине за рад на одређеним пословима;
- 6) неопходна знања и вештине за руковање средствима рада и средствима заштите на раду.

Стручним оспособљавањем, у смислу овог закона, сматра се стицање нових знања и вештина за самосталан рад у струци.

Преквалификацијом, у смислу овог закона, сматра се промена досадашњег занимања којом се обезбеђују нова потребна знања и вештине теоријским и практичним оспособљавањем, за рад у истом или нижем степену стручне спреме.

Доквалификацијом, у смислу овог закона, обезбеђују се нова потребна знања и вештине теоријским и практичним оспособљавањем за рад у вишем степену стручне спреме у оквиру одређене групе занимања.

Незапослени на евиденцији Националне службе дужан је да прихвати додатно образовање и обуку на коју га Национална служба упути у циљу запошљавања или повећања могућности за запошљавање.

Додатно образовање и обуку организује Национална служба, агенција или послодавац.

Члан 38.

Додатно образовање и обука незапосленог спроводи се ради запошљавања, стварања могућности за запошљавање и самозапошљавање.

Додатно образовање и обука спроводи се на захтев послодавца или за потребе тржишта рада.

Трошкове додатног образовања и обуке које организује Национална служба на захтев послодавца сноси послодавац, а трошкове додатног образовања и обуке за тржиште рада сноси Национална служба, у складу са општим актом Националне службе.

Национална служба може да сноси трошкове додатног образовања и обуке за потребе послодавца у складу са општим актом Националне службе.

Трошкове додатног образовања и обуке које организује агенција на захтев послодавца сноси послодавац, а трошкове додатног образовања и обуке за тржиште рада сноси агенција.

Члан 39.

Уговором закљученим између Националне службе и незапосленог утврђују се права и обавезе незапосленог упућеног на додатно образовање и обуку.

Незапослени кога је Национална служба упутила на додатно образовање и обуку има право на обавезне уџбенике и трошкове превоза у висини утврђеној уговором из става 1. овог члана.

Члан 40.

Додатно образовање и обуку у складу са програмима из члана 31. овог закона, организује Национална служба, агенција или послодавац.

Трошкови додатног образовања и обуке из става 1. овог члана, финансирају се у складу са чланом 33. овог закона.

Члан 41.

У случају промене послодавца уговором може да се предвиди да нови послодавац преузме обавезу обезбеђивања средстава или дела средстава за спровођење програма додатног образовања и обуке.

5. Самозапошљавање

Члан 42.

Самозапошљавање, у смислу овог закона, је оснивање предузећа, задруге, радње, пољопривредног газдинства или другог облика предузетништва од стране незапосленог или удруживањем више незапослених.

Незапослени који се самозапошљава може да оствари право на:

- 1) исплату једнократне новчане накнаде за случај незапослености, у складу са овим законом;
- 2) субвенцију за самозапошљавање, у складу са овим законом;
- 3) додатно образовање и обуку;
- 4) помоћ пословног центра, у складу са овим законом.

Једнократна исплата новчане накнаде

Члан 43.

На захтев незапосленог Национална служба може да исплати новчану накнаду за случај незапослености у једнократном износу ради самозапошљавања, у складу са овим законом и општим актом Националне службе.

Једнократна исплата новчане накнаде за самозапошљавање врши се на основу уговора који закључују незапослени и Национална служба.

Уговором из става 2. овог члана утврђују се права и обавезе незапосленог и Националне службе.

Корисник средстава дужан је да, у року од 60 дана од дана закључивања уговора, достави Националној служби доказ о наменској употреби средстава за самозапошљавање.

Раскид уговора и повраћај средстава

Члан 44.

Ако корисник средстава из члана 43. овог закона није у могућности да наменски искористи средства или средства искористи ненаменски, и ако у року од 60 дана не достави Националној служби доказ о наменској употреби средстава, дужан је да врати износ једнократне новчане накнаде, увећан за износ законом утврђене камате, у року од 15 дана од дана доношења решења Националне службе о повраћају средстава.

Национална служба дужна је да решење о повраћају средстава донесе у року од 15 дана од дана достављања обавештења да средства не могу бити наменски искоришћена, односно од дана утврђивања да су средства ненаменски искоришћена, а најкасније у року од 15 дана од истека рока за подношење доказа о наменској употреби средстава.

Кориснику средстава из става 1. овог члана Национална служба наставља да исплаћује новчану накнаду за незапосленост, у складу са овим законом, за преостало време од дана измирења обавезе.

Субвенција за самозапошљавање

Члан 45.

Министар надлежан за послове рада и запошљавања (у даљем тексту: министар) ближе уређује начин и поступак за остваривање права на субвенцију, као и висину субвенције из члана 42. став 2. тачка 2) овог закона.

Исплата средстава из става 1. овог члана врши се на основу уговора који незапослени закључује са Националном службом.

Уговором се утврђују права и обавезе Националне службе и незапосленог.

Раскид уговора и повраћај средстава врши се на начин утврђен у члану 44. овог закона.

6. Пословни центар

Члан 46.

У саставу Националне службе организује се пословни центар за пружање помоћи при самозапошљавању, у складу са општим актом Националне службе.

7. Клуб за тражење посла

Члан 47.

У саставу Националне службе организује се клуб за тражење посла, у складу са општим актом Националне службе.

Незапослени у клубу за тражење посла стиче знања, способности и вештине за тражење посла.

Клуб за тражење посла обезбеђује информације о слободним пословима, условима и могућностима за запошљавање, индивидуалном и групном саветовању, пружање помоћи у налажењу посла.

8. Запошљавање ван места пребивалишта

Члан 48.

Незапослени који посредством Националне службе или на други начин заснује радни однос ван места пребивалишта, може да оствари право на једнократну новчану помоћ за накнаду путних и трошкова селидбе, у складу са општим актом Националне службе.

9. Запошљавање и професионална рехабилитација инвалида

Члан 49.

Инвалидно лице и лице са смањеном радном способношћу (у даљем тексту: инвалид) запошљава се под посебним условима, у складу са законом.

Права инвалида

Члан 50.

Незапослени инвалид на евиденцији Националне службе може да оствари право на:

- 1) стручну помоћ при утврђивању преостале радне способности и избору занимања;
- 2) професионалну рехабилитацију;
- 3) учешће у финансирању опремања радног места за рад инвалида.

Професионална рехабилитација из става 1. овог члана је стицање знања и вештина потребних за запошљавање инвалида.

Права из тач. 2) и 3) овог члана остварују се у складу са општим актом Националне службе.

10. Запошљавање на јавним радовима

Члан 51.

Јавни радови, у смислу овог закона, су радови:

- 1) у социјалним, хуманитарним, културним и другим делатностима;
- 2) на одржавању и обнављању јавне инфраструктуре;
- 3) на одржавању и заштити животне средине и природе;
- 4) од општег интереса који не спадају у редовну делатност јавног предузећа, односно јавно предузеће није у могућности да их обави.

Расписивање јавних радова

Члан 52.

За јавне радове од интереса за Републику јавни позив за организовање јавних радова упућује Влада, а за јавне радове од интереса за територијалну аутономију, односно локалну самоуправу извршни орган територијалне аутономије, односно локалне самоуправе.

Финансирање јавних радова

Члан 53.

Средства за организовање јавних радова обезбеђују се из буџета Републике, односно територијалне аутономије или локалне самоуправе, као и из поклоне, донација, легата, кредита и других средстава обезбеђених за ову намену.

Организовање јавних радова

Члан 54.

Одлуку о организовању и спровођењу јавних радова од интереса за Републику доноси Влада.

Одлуку о организовању и спровођењу јавних радова од интереса за територијалну аутономију, односно локалну самоуправу доноси извршни орган територијалне аутономије односно локалне самоуправе.

Орган надлежан за доношење одлуке из ст. 1. и 2. овог члана дужан је да пре доношења одлуке затражи мишљење Савета за запошљавање Републике Србије или савета за запошљавање на нивоу територијалне аутономије или локалне самоуправе.

Запошљавање на јавним радовима

Члан 55.

Национална служба одређује незапосленог за обављање посла код послодавца у складу са уговором који закључују орган који доноси одлуку о организовању и спровођењу јавних радова и послодавац.

Национална служба утврђује учешће незапослених на јавним радовима, а нарочито:

- 1) корисника новчане накнаде;
- 2) који дуже чекају на запослење;
- 3) старијих од 50 година живота;
- 4) жена;
- 5) незапослених у стању социјалне потребе, у складу са законом.

Члан 56.

Послодавац који организује јавне радове закључује са незапосленим кога упути Национална служба уговор о раду на одређено време.

11. Обавештавање о остваривању Програма

Члан 57.

Послодавац коме је поверено организовање јавних радова из члана 54. овог закона дужан је да увек, а најмање два пута годишње, на захтев Владе, Министарства, односно извршног органа територијалне аутономије, односно локалне самоуправе, достави извештај о остваривању поверених програма запошљавања на јавним радовима.

IV. НОСИОЦИ ЗАПОШЉАВАЊА

1. Национална служба за запошљавање

Члан 58.

Оснива се Национална служба за запошљавање.

Покрајинска служба за запошљавање (у даљем тексту: Покрајинска служба) оснива се као организациона јединица Националне службе, у складу са законом.

Члан 59.

Национална служба је установа која има статус организације за социјално осигурање, у којој се обављају послови којима се обезбеђује остваривање права грађанина на запослење и осигурање за случај незапослености и друга права, у складу са овим законом.

Седиште Националне службе је у Београду.

Национална служба уписује се у судски регистар, у складу са законом.

Члан 60.

Национална служба обавља следеће послове, и то:

- 1) вођење евиденција у складу са законом;
- 2) осигурање запосленог;
- 3) остваривање права по основу осигурања;
- 4) посредовање у запошљавању;
- 5) запошљавање у иностранству;
- 6) издавање дозволе за рад странцу и лицу без држављанства;
- 7) професионалну оријентацију и саветовање о избору занимања;
- 8) организовање додатног образовања и обуке;
- 9) контролу пријава на осигурање;

- 10) контролу од значаја за стицање статуса незапосленог и остваривање права по основу незапослености;
- 11) организовање и спровођење добровољног осигурања.

Национална служба спроводи програме из члана 31. овог закона.

Поред послова из ст. 1. и 2. овог члана, Национална служба обавља стручно–организационе, управне, економско–финансијске и друге опште послове у области запошљавања и осигурања, у складу са овим законом, статутом и другим актима Националне службе.

Органи Националне службе

Члан 61.

Органи Националне службе су управни одбор, надзорни одбор и директор.

Управни одбор

Члан 62.

Управни одбор Националне службе има 15 чланова.

Председника и чланове управног одбора Националне службе именује и разрешава Влада.

По једног члана управног одбора предлажу: репрезентативни синдикати за територију Републике; репрезентативна удружења послодаваца за територију Републике и организације незапослених организоване за територију Републике, у складу са законом.

Један члан управног одбора предлаже се из редова запослених у Националној служби, на начин утврђен статутом Националне службе.

Члан 63.

Управни одбор и председник управног одбора именују се на период утврђен статутом Националне службе.

Делокруг послова

Члан 64.

Управни одбор доноси:

- 1) статут Националне службе;
- 2) опште акте Националне службе;
- 3) програм рада Националне службе;
- 4) финансијски план Националне службе.

Члан 65.

Управни одбор одлучује:

- 1) пословању Националне службе;
- 2) коришћењу средстава Националне службе, у складу са законом;
- 3) усваја извештај о пословању и завршни рачун Националне службе;
- 4) утврђује стопе доприноса, у складу са овим законом;
- 5) другим питањима, у складу са овим законом и статутом Националне службе.

Стопе доприноса из става 1. тачка 4) овог члана, објављују се у "Службеном гласнику Републике Србије".

Члан 66.

Управни одбор подноси Влади извештај о пословању и завршни рачун Националне службе, у складу са законом.

Члан 67.

Влада даје сагласност на статут и програм рада Националне службе.

Народна скупштина Републике Србије даје сагласност на финансијски план Националне службе.

Завршни рачун Националне службе утврђује се у складу са законом.

Надзорни одбор

Члан 68.

Надзорни одбор Националне службе има три члана.

Председника и чланове надзорног одбора Националне службе именује и разрешава Влада.

Председник и чланови надзорног одбора именују се на период утврђен статутом Националне службе.

Делокруг послова

Члан 69.

Надзорни одбор:

- 1) врши надзор над законитошћу рада управног одбора и директора;

- 2) утврђује да ли су периодични обрачун и завршни рачун у складу са законом и другим прописима;
- 3) утврђује да ли се пословне књиге и друга документа воде уредно и у складу са прописима;
- 4) обавља друге послове у складу са статутом Националне службе.

Начин рада као и друга питања од значаја за рад надзорног одбора уређују се статутом Националне службе.

Директор Националне службе

Члан 70.

Директора Националне службе именује управни одбор Националне службе, уз претходну сагласност Владе.

Делокруг послова

Члан 71.

Директор Националне службе руководи Националном службом.

Директор Националне службе:

- 1) организује рад и пословање у Националној служби;
- 2) представља и заступа Националну службу;
- 3) извршава одлуке управног одбора Националне службе;
- 4) доноси акт о организацији и систематизацији послова у Националној служби, уз претходну сагласност управног одбора;
- 5) руководи радом запослених у Националној служби;
- 6) врши друге послове утврђене статутом Националне службе.

Стручна служба Националне службе

Члан 72.

Послове утврђене законом, статутом и другим актима Националне службе, обављају запослени у Националној служби.

Члан 73.

Надзор над законитошћу рада и аката Националне службе врши Министарство.

Финансирање Националне службе

Члан 74.

Приход Националне службе чине средства:

- 1) доприноса за обавезно осигурање;
- 2) доприноса за добровољно осигурање;
- 3) из буџета Републике;
- 4) остварена продајом друштвеног капитала и продајом друштвених предузећа или њихових делова, у складу са законом;
- 5) остварена издавањем, односно прометом хартија од вредности, у складу са законом;
- 6) остварена улагањем капитала;
- 7) домаћих и иностраних кредита и зајмова, у складу са законом;
- 8) поклона, донација и легата;
- 9) друга средства остварена у складу са законом.

2. Агенција

Члан 75.

Агенције могу да оснивају физичка и правна лица, у складу са законом.

Агенција послове запошљавања из члана 2. тач. 1) – 6) обавља у складу са овим законом.

Агенција не може да се бави пословима запошљавања малолетних лица, као и пословима запошљавања са повећаним ризиком.

Агенција не може да за време штрајка посредује у запошљавању незапосленог на пословима учесника штрајка, осим на пословима за које није обезбеђен минимум процеса рада, у складу са законом.

Дозвола за рад агенција

Члан 76.

Агенција се уписује у регистар надлежног органа, уз претходно прибављену дозволу за рад од стране Министарства.

Дозволу за рад агенцији Министарство издаје на основу писменог захтева, уз који се достављају докази о испуњавању услова за добијање дозволе.

Дозволу за рад Министарство издаје ако агенција испуњава услове у погледу просторне и техничке опремљености и стручне оспособљености запослених.

Министарство одлучује о поднетом захтеву у року од 30 дана од дана подношења захтева.

Просторне и техничке услове за рад агенције и садржину дозволе из става 3. овог члана, прописује министар.

Под стручно–оспособљеним лицем из става 3. овог члана, сматра се запослени у агенцији који има најмање средњи степен стручне спреме и положен испит за рад у запошљавању.

За издавање дозволе за рад, агенција плаћа накнаду чију висину утврђује Влада.

Средства остварена од накнаде из става 7. овог члана користе се за активне мере запошљавања.

Важење дозволе

Члан 77.

Дозвола за рад агенције издаје се за период од три године и може се продужити.

Одузимање дозволе

Члан 78.

Дозволу за рад агенцији одузима Министарство, у складу са законом, ако:

- 1) престане да испуњава услове из члана 76. овог закона;
- 2) врши послове запошљавања из члана 2. тач. 1) – 6) у супротности са овим законом.

Регистар издатих дозвола

Члан 79.

Министарство води регистар издатих дозвола за рад и формира базу података о основаним агенцијама.

3. Сарадња Националне службе и агенција

Члан 80.

Национална служба и агенција дужне су да сарађују у интересу незапосленог и послодавца, ради обављања послова запошљавања и спровођења програма и мера активне политике запошљавања.

Министарство је дужно да пружа помоћ у остваривању сарадње између Националне службе и агенција.

Национална служба и агенције споразумно доносе кодекс професионалног понашања запослених у Националној служби и агенцији.

4. Испит за рад у запошљавању

Члан 81.

Запослени у Националној служби и агенцији полажу испит за рад у запошљавању, пред комисијом коју образује министар.

Начин и програм полагања испита за рад у запошљавању прописује министар.

V. САВЕТ ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ

1. Републички савет

Члан 82.

Републички савет за запошљавање (у даљем тексту: Републички савет) оснива Влада.

Републички савет састоји се од представника Владе, репрезентативних синдиката, репрезентативних удружења послодаваца на нивоу Републике, представника Националне службе, агенције, представника удружења у области од значаја за запошљавање, као и стручњака за област запошљавања.

Делокруг послова

Члан 83.

Републички савет даје мишљења и препоруке Влади у вези са:

- 1) садржином Програма;
- 2) организовањем јавних радова и радног ангажовања незапослених и у извођењу јавних радова;
- 3) економском, социјалном и демографском политиком и политиком Владе у области запошљавања;
- 4) нацртима закона и других прописа који се односе на запошљавање, рад и социјално осигурање;
- 5) додатним образовањем и обуком.

2. Покрајински савет за запошљавање

Члан 84.

Покрајински савет за запошљавање (у даљем тексту: Покрајински савет) може да оснује надлежни орган територијалне аутономије.

Покрајински савет састоји се од представника територијалне аутономије, представника репрезентативних синдиката, репрезентативних удружења послодаваца, Покрајинске службе, агенције, представника удружења

од значаја за област запошљавања на нивоу територијалне аутономије и стручњака за област запошљавања.

3. Локални савет за запошљавање

Члан 85.

Локални савет за запошљавање (у даљем тексту: Локални савет) може да оснује надлежни орган локалне самоуправе.

Локални савет састоји се од представника локалне самоуправе, представника репрезентативних синдиката, репрезентативних удружења послодаваца, представника организационе јединице Националне службе, агенције, као и представника удружења од значаја за област запошљавања, на нивоу града, односно општине и стручњака за област запошљавања.

Члан 86.

Покрајински и Локални савет дају мишљења и препоруке надлежном органу територијалне аутономије и локалне самоуправе у вези са:

- 1) доношењем програма;
- 2) организовањем јавних радова и радним ангажовањем незапослених у извођењу јавних радова;
- 3) додатним образовањем и обуком;
- 4) другим питањима од интереса за запошљавање.

Члан 87.

У раду савета из чл. 82, 84. и 85. овог закона могу учествовати удружења која се баве заштитом интереса одређених категорија незапослених (инвалида, етничких мањина, учесника оружаних сукоба, жена, омладине и сл.), без права гласа.

VI. ЕВИДЕНЦИЈЕ

Члан 88.

Национална служба води евиденције о лицима која траже запослење и послодавцима, у складу са овим законом и прописима о евиденцији у области рада.

Члан 89.

Национална служба води евиденцију о лицима која траже запослење према јединственом матичном броју грађана, у складу са законом и прописима о евиденцији у области рада.

Увођење у евиденцију

Члан 90.

Незапослени се лично пријављује Националној служби према пребивалишту или према месту престанка радног односа, ако у том месту има боравиште.

Страни држављанин или лице без држављанства може да се пријави као незапослени ако има одобрење за стални или привремени боравак.

Незапослени је дужан да обавести Националну службу о промени пребивалишта у року од пет дана од дана промене пребивалишта.

Запослени се може пријавити Националној служби ради промене запослења, односно ради саветовања, обавештавања или посредовања, без обавезе редовног јављања Националној служби.

Садржину и начин вођења евиденција Националне службе прописује министар.

Обавеза незапосленог према Националној служби

Члан 91.

Незапослени је дужан да се лично јавља Националној служби најмање једном у три месеца и на сваки позив Националне службе.

Незапослени који остарује право на новчану накнаду за случај незапослености (у даљем тексту: новчана накнада) дужан је да се лично јавља Националној служби сваких тридесет дана и на сваки позив Националне службе и да докаже да активно тражи запослење на начин утврђен овим законом и општим актом Националне службе.

Члан 92.

Незапослени који остварује права утврђена овим законом дужан је да обавести Националну службу о свакој промени која утиче на стицање или губљење права, најкасније у року од пет дана од настанка промене.

Брисање из евиденције

Члан 93.

Незапослени се брише са евиденције ако без оправданог разлога не извршава обавезе према Националној служби, и то:

- 1) не јави се Националној служби у року из члана 91. овог Закона;
- 2) не одазове се на позив Националне службе;
- 3) на захтев Националне службе не достави доказ о активном тражењу запослења;

- 4) одбије понуђено одговарајуће запослење или понуђено учешће у програму активних мера за запошљавање;
- 5) не јави се послодавцу коме га упути Национална служба;
- 6) одбије додатно образовање и обуку;
- 7) својом кривицом прекине, односно не заврши додатно образовање и обуку.

Незапослени се брише са евиденције даном неизвршавања обавезе утврђене у ставу 1. тач. 1) – 7).

Незапослени се брише са евиденције ако обавља рад без закљученог уговора о раду или уговора о привременим и повременим пословима.

Одговарајуће запослење из става 1. тачка 4) овог члана је запослење у истом степену стручне спреме и занимању незапосленог у прва три месеца на евиденцији незапослених.

По истеку рока од три месеца, одговарајуће запослење је понуђено запослење у занимању, узимајући у обзир стечено радно искуство и ситуацију на тржишту рада.

После девет месеци на евиденцији незапослених, одговарајуће запослење је свако понуђено запослење.

У случају постојања оправданог разлога из става 1. овог члана незапослени је дужан да се лично јави и обавести Националну службу одмах по престанку оправданог разлога.

Престанак вођења евиденције

Члан 94.

Евиденција о незапосленом престаје да се води ако:

- 1) се одјави са евиденције;
- 2) заснује радни однос са пуним радним временом;
- 3) изјави да се запошљава уз помоћ средстава добијених у ту сврху;
- 4) самостално почне да обавља предузетничку делатност или професионалну делатност;
- 5) оснује предузеће или друго правно лице;
- 6) постане власник или већински сувласник у пољопривредном газдинству;
- 7) постане ученик или студент;
- 8) испуни услове за стицање права на пензију, у складу са законом;
- 9) наврши 65 година живота;
- 10) постане потпуно неспособан за рад у складу са законом;

- 11) ступи на издржавање казне затвора, изречене мере безбедности, васпитне или заштитне мере, у трајању дужем од шест месеци;
- 12) престане одобрење за стални или привремени боравак странцу;
- 13) у случају смрти.

Мировање права

Члан 95.

Права и обавезе мирују незапосленом:

- 1) за време одслужења или дослужења војног рока;
- 2) за време издржавања казне затвора, изречене мере безбедности, васпитне или заштитне мере, у трајању до шест месеци;
- 3) ако борави у иностранству у случају када је његов брачни друг упућен на рад у иностранство у оквиру међународно–техничке или просветно–културне сарадње у дипломатска, конзуларна и друга представништва.

Незапослени је дужан да се јави Националној служби у року од десет дана од дана престанка разлога из става 1. овог члана.

Поновно увођење у евиденцију

Члан 96.

Незапослени који је брисан из евиденције због неизвршења обавезе према Националној служби из члана 93. став 1. тач. 1) – 7) овог закона има право поново да се уведе у евиденцију Националне службе по истеку рока од три месеца од дана престанка вођења евиденције.

Незапослени који без уговора о раду обавља рад код послодавца, за време за које остварује право на новчану накнаду, има право поново да се уведе у евиденцију Националне службе по истеку рока од девет месеци од дана престанка вођења евиденције, а други незапослени по истеку рока од шест месеци од дана престанка вођења евиденције.

Право на увид у податке који се воде у евиденцији

Члан 97.

Незапослени има право на увид у личне податке који се о њему воде на евиденцији Националне службе и да захтева исправку нетачних података.

Посебне евиденције

Члан 98.

Национална служба води посебне евиденције о:

- 1) слободним пословима;
- 2) запосленом који тражи промену запослења;
- 3) незапосленом странцу или лицу без држављанства који има дозволу боравка;
- 4) држављанину Републике Србије на раду у иностранству, уз посредовање Националне службе;
- 5) послодавцу;
- 6) осигураним лицима за случај незапослености.

Евиденције из става 1. овог члана воде се у складу са општим актом Националне службе.

Евиденција о послодавцима

Члан 99.

Национална служба води евиденцију о послодавцима према седишту послодавца.

Евиденција о послодавцима обавезно садржи податке о: називу и фирми послодавца; седишту и адреси; матичном броју из јединствене евиденције послодаваца; шифри делатности и врсти делатности; броју запослених; потреби за запошљавањем и врсти услуга које послодавац жели да користи у Националној служби.

Члан 100.

Послодавац је дужан да пријави Националној служби:

- 1) потребу за запошљавањем;
- 2) заснивање радног односа и закључивање уговора о обављању привремених и повремених послова, осим у случају закључивања уговора о привременим и повременим пословима преко омладинске или студентске задруге;
- 3) осигурање запосленог;
- 4) престанак радног односа;
- 5) престанак осигурања.

Члан 101.

Послодавац може да пријави потребу за запошљавањем и агенцији.

Пријава потребе за запошљавањем

Члан 102.

Пријаву потребе за запошљавањем послодавац доставља Националној служби на обрасцу, који прописује министар.

Пријава потребе за запошљавањем обавезно садржи податке о послодавцу, врсти и опису послова, посебним условима рада, заради, врсти и трајању радног односа, месту рада и не сме да садржи услове дискриминаторске природе.

Послодавац може пријаву потребе за запошљавањем да достави електронском поштом.

Пријава о заснивању и престанку радног односа и осигурању за случај незапослености

Члан 103.

Пријаву о заснивању радног односа и осигурању послодавац доставља Националној служби на прописаном обрасцу у року од пет радних дана од дана закључивања уговора о раду или уговора о привременим и повременим пословима.

Пријаву о престанку радног односа и осигурању послодавац доставља Националној служби на прописаном обрасцу у року од пет радних дана од дана престанка радног односа.

VII. ОСИГУРАЊЕ ЗА СЛУЧАЈ НЕЗАПОСЛЕНОСТИ

1. Обавезно осигурање

Члан 104.

Обавезним осигурањем обезбеђују се права за случај незапослености, и то:

- 1) новчана накнада;
- 2) здравствено осигурање и пензијско и инвалидско осигурање у складу са законом;
- 3) друга права у складу са овим законом и општим актом Националне службе.

Обавезно осигурање, у смислу овог закона, је обавезно учешће запосленог, послодавца и лица које самостално обавља делатност у обезбеђивању средстава за остваривање права по основу незапослености.

Члан 105.

Обавезно осигурано лице за случај незапослености код Националне службе је:

- 1) запослени који у складу са прописима о раду остварује зараду односно накнаду зараде;
- 2) лице које обавља привремене и повремене послове, осим лица из члана 5. став 1. овог закона;

- 3) изабрано или именовано лице које за свој рад прима плату, односно накнаду плате;
- 4) физичко лице које у складу са законом самостално обавља привредну и другу делатност као основно занимање (у даљем тексту: предузетник);
- 5) оснивач, односно суоснивач предузећа.

Финансирање обавезног осигурања

Члан 106.

Средства за остварење права из обавезног осигурања обезбеђују се из доприноса за обавезно осигурање (у даљем тексту: допринос) који плаћају лица из члана 105. овог закона и послодавац, као и других средстава обезбеђених у складу са законом.

2. Добровољно осигурање

Члан 107.

Добровољно осигурање, у смислу овог закона, је осигурање лица које није обавезно осигурано за случај незапослености, као и лица које је обавезно осигурано за случај незапослености ради обезбеђења већег обима права од права која се остварују обавезним осигурањем, и других права која нису утврђена обавезним осигурањем.

Лице из става 1. овог члана може се добровољно осигурати, у складу са овим законом, под условима утврђеним општим актом Националне службе.

Лице које је добровољно осигурано стиче и остварује права под условима, на начин и у обиму утврђеним општим актом Националне службе.

3. Право на новчану накнаду

Члан 108.

Обавезно осигурана лица из члана 105. овог закона имају право на новчану накнаду ако су била осигурана најмање 12 месеци непрекидно или с прекидима у последњих 18 месеци.

Непрекидним осигурањем из става 1. овог члана сматра се и прекид осигурања краћи од 30 дана.

Члан 109.

Незапослени има право на новчану накнаду у случају :

- 1) престанка потребе за обављањем послова, у складу са законом;
- 2) стечаја, ликвидације и у свим другим случајевима престанка рада послодавца, у складу са законом;

- 3) неостваривања предвиђених резултата рада, односно утврђене неспособности за рад у складу са законом;
- 4) премештаја брачног друга, у складу са посебним прописима;
- 5) ако је било запослено у иностранству, у складу са законом.

Право на новчану накнаду припада и незапосленом који је био у радном односу на одређено време или је обављао привремене и повремене послове, осим лица из члана 5. став 1. овог закона.

Незапослени коме је радни однос престао на основу писменог споразума са послодавцем на иницијативу запосленог или отказа уговора о раду или уговора о привременим и повременим пословима од стране запосленог или отказом уговора о раду или уговора о привременим и повременим пословима од стране послодавца ако постоји оправдани разлог који се односи на понашање запосленог у складу са прописима о раду, нема право на новчану накнаду.

Незапослени који је добровољно осигуран има право на новчану накнаду у висини, под условима и на начин утврђен општим актом Националне службе.

Рок за подношење захтева

Члан 110.

Новчана накнада припада незапосленом од првог дана од дана престанка осигурања, ако се пријави и поднесе захтев Националној служби у року од 30 дана од дана престанка радног односа или престанка осигурања.

Незапосленом који поднесе захтев Националној служби по истеку 30 дана од дана престанка радног односа или престанка осигурања, новчана накнада припада само за преостало време према утврђеној дужини трајања права на новчану накнаду.

Право на новчану накнаду нема незапослени који поднесе захтев по истеку времена за које му право на новчану накнаду припада, у складу са овим законом.

У рок из ст. 1. – 3. овог члана не рачуна се време за које је незапослени по прописима о здравственом осигурању био неспособан за рад.

Основица за утврђивање висине новчане накнаде

Члан 111.

Основица за утврђивање висине новчане накнаде је просечна зарада или накнада зараде која је незапосленом исплаћена у складу са законом у последњих шест месеци који претходе месецу у којем је престало осигурање.

Ако је исплаћена зарада нижа од основице на коју је плаћен допринос, основицу за утврђивање висине новчане накнаде чини основица на коју је плаћен допринос.

Ако незапосленом у периоду из става 1. овог члана није исплаћена зарада, основицу за утврђивање новчане накнаде чини основица на коју је плаћен допринос.

Висина новчане накнаде

Члан 112.

Новчана накнада утврђује се у висини од 60% основице из члана 111. овог закона.

Незапослени остварује право на висину новчане накнаде из става 1. овог члана за прва три месеца коришћења права на новчану накнаду.

Незапослени има право на новчану накнаду у висини од 50% основице из члана 111. овог закона, за преостало време за које је утврђено право на новчану накнаду.

За време додатног образовања и обуке из члана 37. овог закона, на коју је незапослени упућен од стране Националне службе, новчана накнада из ст. 1, 2. и 3. увећава се за 10%.

Најнижи и највиши износ новчане накнаде

Члан 113.

Новчана накнада из члана 112. овог закона не може да буде виша од просечне месечне зараде по запосленом остварене у Републици према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике или нижа од минималне зараде утврђене у складу са законом за месец у којем се врши исплата новчане накнаде.

Исплата новчане накнаде

Члан 114.

Новчана накнада се исплаћује за месец који претходи месецу у којем се врши исплата.

Трајање права на новчану накнаду

Члан 115.

Новчана накнада исплаћује се незапосленом:

- 1) три месеца, ако осигураник има стаж осигурања од једне до пет година;
- 2) шест месеци, ако осигураник има стаж осигурања дужи од пет до 15 година;
- 3) девет месеци, ако осигураник има стаж осигурања дужи од 15 до 20 година;
- 4) 12 месеци, ако осигураник има стаж осигурања дужи од 20 година;

- 5) 24 месеца ако осигураник има најмање 20 година стажа осигурања и 61 годину старости (мушкарац), односно 56 година старости (жена) или навршених 38 година стажа осигурања (мушкарац), односно 33 године стажа осигурања (жена) и најмање 51 годину живота;
- 6) 24 месеца ако је осигураник старији од 55 година и има стаж осигурања дужи од 25 година.

Годином стажа осигурања сматра се навршених 12 месеци за које је запослени и послодавац платио допринос за осигурање.

Продужење исплате новчане накнаде

Члан 116.

Изузетно од члана 115. овог закона, незапосленом се наставља исплата новчане накнаде:

- 1) за време додатног образовања и обуке;
- 2) за време привремене спречености за рад утврђене према прописима о здравственој заштити;
- 3) за време породилског одсуства, одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада због посебне неге детета, према прописима о раду.

Једнократна исплата новчане накнаде

Члан 117.

Једнократна исплата новчане накнаде незапосленом може се одобрити у складу са чл. 43. и 44. овог закона, под условима утврђеним општим актом Националне службе.

Умањење новчане накнаде

Члан 118.

Незапосленом се износ новчане накнаде сразмерно умањује за износ прихода који оствари на основу ауторског уговора, обављања занатских и других послова или на други начин стеченог прихода.

Поступак и начин умањења новчане накнаде утврђују се општим актом Националне службе.

Обустављање исплате новчане накнаде

Члан 119.

Исплата новчане накнаде незапосленом обуставља се за време трајања уговора о обављању привремених и повремених послова, као и у случајевима наведеним у члану 95. овог закона.

Члан 120.

По престанку разлога из члана 119. овог закона, незапослени остварује право на исплату новчане накнаде за преостало време за које је признато право на новчану накнаду ако се пријави и поднесе захтев за остваривање права Националној служби, у року од 30 дана.

Члан 121.

Незапослени коме је радни однос престао 30 дана пре његовог одласка на одслужење, односно дослужење војног рока има право на новчану накнаду ако по повратку поднесе захтев Националној служби у року од 30 дана и ако испуњава услове прописане овим законом.

Незапослени из става 1. овог члана новчану накнаду остварује од дана повратка са одслужења војног рока.

Ако незапослени у року из става 1. овог члана није поднео захтев Националној служби, право на новчану накнаду остварује од дана подношења захтева.

Престанак права на новчану накнаду

Члан 122.

Незапосленом престаје право на новчану накнаду у случају неизвршавања обавеза утврђених овим законом:

- 1) нејављања Националној служби у утврђеном року из члана 91. овог закона;
- 2) неодрживања на позив Националне службе без оправданог разлога;
- 3) необавештавања Националне службе у року од пет дана о промени која је услов или основ за стицање, остваривање или престанак права на новчану накнаду;
- 4) одбијања одговарајућег запослења;
- 5) одбијања или самовољног прекида додатног образовања и обуке;
- 6) утврђивања од стране надлежног органа да ради код послодавца без уговора о раду или уговора о привременим и повременим пословима.

У случају из става 1. тачка 2) овог члана незапослени је дужан да се лично јави и обавести Националну службу одмах по престанку оправданог разлога.

Незапосленом престаје право на новчану накнаду и у случају промене статуса осигураника, и то:

- 1) заснивања радног односа са пуним радним временом;

- 2) испуњења услова за остваривање права на старосну пензију или остваривања права на породичну или инвалидску пензију, у складу са законом;
- 3) утврђене потпуне неспособности за рад;
- 4) самосталног обављања занатске или друге предузетничке делатности.

Члан 123.

Осигураник који је запослен са непуним радним временом, задржава право на исплату новчане накнаде у висини разлике између износа новчане накнаде и износа исплаћене зараде код послодавца, ако је износ зараде нижи од припадајућег износа новчане накнаде.

Поновно стицање права на новчану накнаду

Члан 124.

Незапослени коме је престало право на новчану накнаду може да оствари ово право ако поново испуни услове за стицање права на новчану накнаду, с тим што му се у стаж осигурања не урачунава стаж за који је остварио последњу новчану накнаду, осим незапосленом који по престанку последњег осигурања има 25 и више година стажа осигурања.

Незапослени коме је због заснивања радног односа престало право на новчану накнаду пре истека времена за остваривање тог права, наставља да користи право на новчану накнаду за преостало време у утврђеном износу, ако поново постане незапослен и ако је то за њега повољније.

4. Право на здравствено и пензијско и инвалидско осигурање

Члан 125.

Корисник новчане накнаде има право на здравствено и пензијско и инвалидско осигурање за време остваривања права на новчану накнаду.

Основица на коју се плаћају доприноси је утврђени износ новчане накнаде.

Обрачун и уплату доприноса за осигурање из става 1. овог члана врши Национална служба, у складу са општим актом.

Члан 126.

Чланови породице корисника новчане накнаде имају право на здравствено осигурање ако нису здравствено осигурани по другом основу.

VIII. ДОПРИНОС ЗА ОСИГУРАЊЕ ЗА СЛУЧАЈ НЕЗАПОСЛЕНОСТИ

1. Стопа доприноса

Члан 127.

Стопе доприноса за осигурање утврђује Национална служба, уз претходну сагласност Владе.

2. Осигураници

Члан 128.

Допринос плаћају осигураници, и то:

- 1) запослени и друго лице које у складу са прописима о раду остварује зараду, односно накнаду зараде и изабрано или именовано лице које за свој рад прима плату, односно накнаду плате, ако законом друкчије није утврђено;
- 2) предузетник;
- 3) оснивач, односно суоснивач предузећа, ако по другом основу није обавезно осигуран, у складу са законом.

Допринос за осигураника из става 1. тачка 1) овог члана плаћа и послодавац на исту основицу и по истој стопи као и осигураник запослени.

Допринос за осигуранике из става 1. тачка 1) овог члана кад обављају повремене и привремене послове плаћа и послодавац на исту основицу и по истој стопи као и осигураник, осим лица из члана 5. став 1. овог закона.

Члан 129.

Допринос за запосленог који по прописима о раду користи право на накнаду зараде по основу породилског одсуства, одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета уплаћује исплатилац накнаде.

Члан 130.

Допринос за лица која због привремене спречености за рад по прописима о здравственом осигурању остварују накнаду зараде на терет организације надлежне за здравствено осигурање, обрачунава и плаћа организација надлежна за здравствено осигурање.

Члан 131.

Допринос за случај повреде на раду и професионалне болести за лица која у складу са прописима о раду обављају послове по основу уговора о волонтерском раду и лица која се налазе на стручном

оспособљавању, доквалификацији или преквалификацији, на коју их је упутила Национална служба, плаћа Национална служба.

3. Основица за плаћање доприноса

Члан 132.

Основицу на коју се обрачунава и плаћа допринос за осигуранике из члана 128. став 1. тачка 1) овог закона и за послодавце, чини зарада и накнада зараде, у складу са законом, општим актом или уговором о раду.

Основица из става 1. овог члана, не може бити нижа од најнижих основица осигурања које чине износи утврђени у проценту од просечне зараде запослених у Републици у претходном кварталу, и то за:

1)	послове за које се не захтева стручност и послове за које се захтева оспособљеност у трајању до године дана (I степен), односно до две године (II степен)	37%
2)	послове за које се захтева стручност која се стиче средњим образовањем у трајању до три године (квалификовани рад – III степен)	54%
3)	послове за које се захтева стручност која се стиче средњим образовањем у трајању од четири или више година (IV степен)	65%
4)	послове за које се захтева стручност која се стиче специјализацијом након средњег образовања у трајању од годину дана (висококвалификовани рад – V степен)	80%
5)	послове за које се захтева стручност која се стиче вишим образовањем (VI степен)	87%
6)	послове за које се захтева стручност која се стиче факултетским, односно високим образовањем (VII ₁ степен)	115%
7)	послове за које се захтева стручност која се стиче магистратуром или специјализацијом на основу факултетског, односно високог образовања (VII ₂ степен)	127%
8)	послове за које се захтева стручност стечена докторатом (VIII степен)	155%

Основица из става 1. овог члана не може бити виша од петоструког износа просечне месечне зараде по запосленом у Републици према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике.

Основица из става 2. овог члана усклађује се тромесечно са кретањем зарада запослених у Републици, на основу података републичког органа надлежног за послове статистике. Номиналне износе основице објављује Национална служба и примењују се од 1. у месецу по објављивању податка републичког органа надлежног за послове статистике о заради по запосленом у претходном кварталу.

Основицу на коју се обрачунава и плаћа допринос по основу накнаде зараде за време породилског одсуства, одсуства са рада ради неге

детета и одсуства са рада ради посебне неге детета, као и накнаду зараде по основу привремене спречености за рад по прописима о здравственом осигурању, коју исплаћује надлежна организација, чини та накнада.

Основицу која служи за обрачун и уплату доприноса, ако се зарада или део зараде исплаћује са закашњењем од најмање шест месеци, чини зарада, односно сразмерни део зараде који запосленом припада, у складу са законом и уговором о раду, на дан уплате доприноса.

Члан 133.

Ако послодавац не исплати зараду најкасније до 30. у месецу за претходни месец, дужан је да уплати доприносе на најнижу основицу из члана 132. став 2. овог закона.

При исплати зараде послодавац је дужан да плаћа разлику између уплаћеног износа доприноса из става 1. овог члана и доприноса који се обрачунава и плаћа на исплаћену зараду.

Допринос за осигуранике запослене и послодавца обрачунава и уплаћује послодавац и у случају неисплаћивања зараде по прописима који се примењују на дан уплате доприноса.

Повраћај више уплаћеног доприноса изнад највише основице прописане овим законом врши се на основу посебне евиденције која се о томе води у Националној служби, у складу са општим актом Националне службе.

Члан 134.

Основицу на коју се плаћа допринос за лица која су упућена на рад у иностранство, односно за запослене код послодавца који обавља делатност или услуге у иностранству, ако нису обавезно осигурани по прописима те земље, или ако међународним уговором није друкчије одређено, чини зарада, односно плата коју би у складу са законом и колективним уговором, остварили у земљи на истим или сличним пословима, а која не може бити нижа или виша од основица утврђених у складу са чланом 132. овог закона.

Члан 135.

Основицу на коју се плаћа допринос за југословенске држављане који су, на територији Републике запослени код страних или међународних организација и установа, страних дипломатских и конзуларних представништава или код страних правних или физичких лица, ако међународним уговором није друкчије одређено, и за стране држављане и лица без држављанства који су, на територији Републике, запослени код страних правних или физичких лица, ако међународним уговором није друкчије одређено, као и запослени код међународних организација и установа и страних дипломатских и конзуларних представништава, ако је такво осигурање предвиђено међународним уговором, чини исплаћена зарада која не може бити нижа или виша од основица утврђених у складу са чланом 132. овог закона.

Члан 136.

Основицу на коју се утврђује и плаћа допринос за осигуранике самосталних делатности чини опорезива добит утврђена на основу пореског биланса, односно паушално утврђен приход, у складу са законом којим се уређује порез на доходак грађана, с тим да та основица не може бити нижа од најниже основице осигурања коју чини просечна месечна зарада по запосленом остварена у Републици у претходном полугодишту или виша од петоструког износа те зараде.

До утврђивања опорезиве добити на основу годишњег пореског биланса и паушално утврђеног прихода, осигураник из става 1. овог члана плаћа месечну аконтацију доприноса за текућу годину на основицу која чини основицу за месечну аконтацију пореза, с тим да она не може бити мања или виша од основице из става 1. овог члана.

Изузетно од ст. 1. и 2. овог члана, за поједине категорије осигураника самосталних делатности, који порез на приходе плаћају на паушални приход, најнижа основица на коју се утврђује и плаћа допринос утврђује се општим актом Националне службе, на који сагласност даје Влада.

Најниже основице из става 3. овог члана не могу бити ниже од основица утврђених у члану 132. став 2. тачка 3) овог закона.

Најниже основице из овог члана усклађују се полугодишње према подацима републичког органа надлежног за послове статистике о кретању зарада по запосленом у Републици.

Усклађене основице из овог члана објављује Национална служба.

Члан 137.

Основицу на коју се утврђује и плаћа допринос за лица која су оснивачи односно суоснивачи привредних друштава, у складу са законом, који нису засновали радни однос у привредном друштву чији су оснивач односно члан, чини пореска основица за плаћање пореза на добит предузећа у складу са законом којим се уређује порез на добит предузећа, с тим да та основица не може бити нижа од најниже основице осигурања коју чини просечна месечна зарада по запосленом остварена у Републици у претходном полугодишту или виша од петоструког износа те зараде, према подацима које објављује републички орган надлежан за послове статистике.

До утврђивања опорезиве добити на основу годишњег пореског биланса, осигураници из става 1. овог члана плаћају месечну аконтацију доприноса за текућу годину, која не може бити нижа од најниже основице осигурања и коју чини просечна месечна зарада по запосленом остварена у Републици у претходном полугодишту или виша од петоструког износа те зараде, према подацима које објављује републички орган надлежан за послове статистике.

Изузетно од ст. 1. и 2. овог члана, основицу на коју се обрачунава и плаћа допринос за осигуранике из става 1. овог члана, који су засновали радни однос са привредним друштвом чији су оснивачи, чини

зарада у складу са законом и колективним уговором, с тим да основица не може бити нижа или виша од основица утврђених у члану 132. овог закона.

Члан 138.

Ако се приход од самосталне делатности, односно добит привредног друштва дели на више осигураника, појединачну основицу за утврђивање и плаћање доприноса за сваког од њих чини њихов удео у оствареном приходу или добити, с тим да појединачна основица не може бити нижа од најниже основице осигурања коју чини просечна месечна зарада по запосленом остварена у Републици у претходном полугодишту или виша од петоструког износа те зараде, према подацима које објављује републички орган надлежан за послове статистике.

Ако осигураник самосталних делатности истовремено остварује приход од самосталне делатности и члан је привредног друштва, основицу за плаћање доприноса чини приход од самосталне делатности и добит привредног друштва или зарада коју оствари у привредном друштву, ако је са привредним друштвом чији је члан засновао радни однос, с тим да та основица не може бити нижа од најниже основице осигурања коју чини просечна месечна зарада по запосленом остварена у Републици у претходном полугодишту или виша од петоструког износа те зараде, према подацима које објављује републички орган надлежан за послове статистике.

Члан 139.

Осигураници самосталних делатности, уз подношење захтева надлежном пореском органу, могу плаћати допринос на веће основице од основица утврђених овим законом, с тим да те увећане основице не могу бити више од највише основице утврђене овим законом.

4. Обрачун и уплата доприноса

Члан 140.

Обрачун и плаћање доприноса за осигураника запосленог и за послодавца врши послодавац, односно исплатилац накнаде истовремено са исплатом зараде, односно накнаде зараде по прописима који се примењују на дан исплате зараде, односно накнаде зараде.

Допринос за осигуранике запослене који остварују приход, односно добит по основу самосталне делатности плаћа сам осигураник на исти начин и у истим роковима, као и осигураник самосталних делатности.

Члан 141.

Обраду података и контролу правилности обрачуна и уплате доприноса врши надлежни порески орган, у складу са прописима којима се уређује порески поступак, који је о томе дужан да обавештава Националну службу и Министарство једанпут месечно, а најкасније до 30. у месецу за претходни месец.

Министар, министар надлежан за послове финансија и економије, министар надлежан за послове здравља и министар надлежан за социјална питања, споразумно прописују начин обрачуна и уплате доприноса, као и садржину обрасца који доставља послодавац.

Члан 142.

Утврђивање и наплату доприноса за осигуранике самосталних делатности из члана 128. став 1. тач. 2) и 3) врши надлежни порески орган, у складу са законом којим се уређује порески поступак.

Изузетно од става 1. овог члана, надлежни порески орган не утврђује и не врши наплату доприноса за осигуранике из члана 128. став 1. тачка 3) који су засновали радни однос у привредном друштву чији су оснивачи, односно чланови.

Орган из става 1. овог члана дужан је да Националној служби и Министарству достави обавештење, односно обрађене податке о утврђеним и наплаћеним доприносима квартално, а најкасније 30 дана од дана истека квартала.

Члан 143.

У погледу начина утврђивања доприноса, рокова, камата, начина плаћања и осталог што није посебно уређено овим законом, осим одредаба које се односе на застарелост, пореска ослобађања и олакшице, примењују се одредбе закона којим се уређује порески поступак.

5. Средства добровољног осигурања

Члан 144.

Средства доприноса за добровољно осигурање воде се и користе посебно.

6. Обавеза уредног остваривања права и ефикасне употребе средстава

Члан 145.

Национална служба послује средствима из члана 74. овог закона на начин којим се обезбеђује уредно остваривање права која се, у складу са законом, остварују преко Националне службе и унапређује ефикасност употребе капитала којим располаже.

IX. ПОСТУПАК ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА ИЗ ОСИГУРАЊА

Члан 146.

О правима незапосленог у првом и другом степену одлучују надлежни органи Националне службе, одређени општим актом.

Против коначног решења Националне службе, незапослени може тужбом покренути управни спор пред надлежним судом, у складу са законом.

X. НАДЗОР НАД РАДОМ НАЦИОНАЛНЕ СЛУЖБЕ И АГЕНЦИЈЕ

Члан 147.

Надзор над законитошћу рада и аката, као и стручни надзор над радом Националне службе и агенције врши Министарство.

Члан 148.

Надзор над радом Националне службе и агенције Министарство врши најмање једном у две године.

Извештај о извршеном надзору доставља се у року од 15 дана Националној служби или агенцији.

Члан 149.

Национална служба и агенција обавезни су да предузму мере за отклањање утврђених недостатака у року од месец дана од пријема извештаја и о томе обавесте Министарство.

Члан 150.

Министар прописује садржину, начин и поступак спровођења стручног надзора.

XI. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 151.

Новчаном казном од 100.000 до 200.000 динара казниће се за прекршај послодавац предузетник, а новчаном казном од 200.000 од 400.000 динара послодавац правно лице, ако не пријави:

- 1) потребу за запошљавањем (члан 100. тачка 1);
- 2) заснивање радног односа и закључивање уговора о обављању привремених и повремених послова (члан 100. тачка 2);
- 3) осигурање запосленог (члан 100. тачка 3);
- 4) престанак радног односа (члан 100. тачка 4);
- 5) престанак осигурања (члан 100. тачка 5).

Новчаном казном од 100.000 до 200.000 динара казниће се за прекршај послодавац предузетник, а новчаном казном од 200.000 до 400.000 динара послодавац правно лице, ако незапосленом са којим је обавио

разговор о запослењу не изда одговарајућу исправу у складу са чланом 4. став 4. овог закона.

За прекршај из ст. 1. и 2. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 10.000 до 20.000 динара.

Члан 152.

Новчаном казном од 200.000 до 400.000 динара казниће се за прекршај Национална служба, ако:

- 1) наплати накнаду за услуге које пружа лицу које тражи запослење и послодавцу (члан 10. став 1);
- 2) не закључи споразум са незапосленим (члан 14);
- 3) не огласи пријаву о потреби за запошљавањем на начин прописан у члану 17. овог закона;
- 4) не води или неуредно води евиденције прописане овим законом (чл. 88. и 98).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у Националној служби новчаном казном од 10.000 до 20.000 динара.

Члан 153.

Новчаном казном од 100.000 до 200.000 динара казниће се за прекршај предузетник који је основао агенцију, а новчаном казном од 200.000 до 400.000 динара правно лице које је основало агенцију, ако:

- 1) од незапосленог лица наплати накнаду за извршену услугу (члан 10. став 2);
- 2) ако обавља послове запошљавања малолетних лица, као и послове запошљавања на радним местима са повећаним ризиком (члан 75. став 3);
- 3) ако за време штрајка посредује у запошљавању незапослених за рад на пословима учесника штрајка осим на пословима за које није обезбеђен минимум процеса рада (члан 75. став 4);
- 4) обавља послове запошљавања без дозволе Министарства (члан 76. став 1).
- 5) ако се бави пословима запошљавања за које није регистрована (члан 76. став 1).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 10.000 до 20.000 динара.

XII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 154.

Национална служба почиње са радом даном уписа у регистар надлежног органа, у складу са законом.

Републички завод за тржиште рада престаје са радом даном почетка рада Националне службе.

Национална служба преузима запослене, имовину, права и обавезе Републичког завода за тржиште рада.

Члан 155.

Незапослени који до ступања на снагу овог закона остварује право на новчану накнаду по основу незапослености, остварује то право у обиму и трајању на основу прописа који су важили до дана ступања на снагу овог закона.

Поступак за остваривање права по основу незапослености који није правноснажно окончан до дана ступања на снагу овог закона окончаће се у складу са прописима који су били на снази до дана ступања на снагу овог закона.

Члан 156.

Осигураницима самосталних делатности допринос, који су у току 2002. године аконтационо плаћали на зараду, представља коначан обрачун доприноса за 2002. годину.

Осигураницима самосталних делатности који су допринос у току 2002. године плаћали на пашални приход и процењену најнижу основицу осигурања за период јун–децембар 2002. године, коначан обрачун доприноса за ту годину врши се на најнижу основицу осигурања ако разлика између најниже основице и процењене основице износи до 3%.

Ако је разлика из става 2. овог члана већа од 3%, коначан обрачун доприноса за ту годину биће аконтативно плаћен допринос на процењене основице, увећан за 3%.

Члан 157.

Основице које су се за осигуранике запослене примењивале у мају 2003. године, према прописима који су важили до дана ступања на снагу овог закона, примењиваће се до утврђивања најнижих основица из члана 132. став 2. овог закона.

Најниже основице из става 1. овог члана утврдиће се на основу податка органа надлежног за послове статистике о просечној заради по запосленом у Републици за период април–јун 2003. године.

Члан 158.

Министар ће донети ближе прописе на основу овлашћења из овог закона, у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 159.

Даном ступања на снагу овог закона запослени у Националној служби немају обавезу полагања испита за рад у запошљавању, осим

приправника који су дужни да га положи у року од једне године од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 160.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о запошљавању и остваривању права незапослених лица ("Службени гласник РС", бр. 22/92, 73/92, 82/92, 56/93, 67/93, 34/94, 52/96, 46/98 и 29/2001).

Члан 161.

Одредбе општих аката Републичког завода за тржиште рада које нису у супротности са одредбама овог закона, примењују се до доношења општих аката Националне службе, а најдуже шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 162.

Национална служба је дужна да у року од 12 месеци од почетка рада закључи споразум са незапосленим у смислу члана 14. овог закона.

Члан 163.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".